

بسم الله الرحمن الرحيم

بحث ما در شرایط صحت صوم بود ، الخامس : « أن لا يكون مسافراً مسافراً يوجب قصر الصلاة مع العلم بالحكم في الصوم الواجب » .

چند مطلب در اینجا وجود داشت ؛ اول اینکه نباید مسافری که سفرش موجب قصر است باشد زیرا بین قصر صلاة و عدم صحت صوم و افطارش ملازمه وجود دارد ؛ کَلِّمًا قَصْرًا أَفْطَرْتُمْ وَ كَلِّمًا أَفْطَرْتُمْ قَصْرًا وَ خَيْرٌ ۱ از باب ۴ از ابواب من يصح منه الصوم بر این مطلب دلالت دارد، خبر این است : « محمد بن علی بن الحسین بإسناده عن معاوية بن وهب ، عن أبي عبد الله (ع) فی حدیث قال: هذا واحد إذا قَصَّرْتُمْ أَفْطَرْتُمْ وَ إِذَا أَفْطَرْتُمْ قَصَّرْتُمْ » . اسناد صدوق به معاوية بن وهب صحیح است لذا خبر سنداً صحیح می باشد و همانطور که می بینید بر ملازمه مذکور دلالت دارد .

خبر بعدی که بر این مطلب دلالت دارد خبر ۹ از باب ۵ از ابواب من يصح منه الصوم می باشد ، خبر این است : « و بإسناده عن سماعة قال : قال أبو عبد الله (ع) : من أراد السفر فی رمضان فطلع الفجر و هو فی أهله فعليه صيام ذلك اليوم ، إذا سافر لا ينبغي له أن يفطر ذلك اليوم وحده و ليس يفتقر التقصير و الإفطار ، فمنذ قصر فليفطر » . همانطور که می بینید این خبر نیز بر ملازمه مذکور دلالت دارد .

خوب و اما صاحب جواهر نیز در ص ۶۰۴ از جلد ۱۷ جواهر به این ملازمه اشاره کرده و فرموده : « كل سفر

يجب قصر الصلاة فيه يجب قصر الصوم فيه و بالعكس أي العكس اللغوي لا الإصطلاحی یعنی كل سفر يجب القصر الصوم فيه يجب قصر الصلاة فيه » .

و اما مطلب دوم که در کلام صاحب عروة وجود دارد این است که ایشان در کلامشان قید ؛ مع العلم بالحكم فی الصوم الواجب را ذکر کرده اند منظور ایشان این است که باید عالم به حکم وجوب افطار در سفر باشد و حتی اگر عالم به این حکم ناسی شود نیز این حکم برایش ثابت است اما جاهل به حکم در این صورت معذور می باشد ، از جمله جاهایی که در روایات ما جاهل به حکم معذور است یکی در باب جهر و اخفات است که ولو مقصر هم باشد باز معذور است و دیگری در باب صوم در همین مسئله مورد بحث می باشد که اگر جاهل به حکم در جایی که نماز قصر است روزه بگیرد اشکالی ندارد و صومش صحیح است لذا صاحب عروة قید مع العلم بالحكم را در کلامشان ذکر کرده اند .

خوب و اما روایاتی که بر مانحن فیه دلالت دارد در باب ۲ از ابواب من يصح منه الصوم ذکر شده اند ، مثلاً خبر ۲ از این باب ۲ این خبر است : « و بإسناده عن سعد بن عبدالله ، عن محمد بن عبد الجبار ، عن عبد الرحمن بن أبي نجران ، عن حماد بن عيسى ، عن عبد الرحمن بن أبي عبدالله ، عن أبي عبدالله (ع) قال : سألته عن رجل صام شهر رمضان فی السفر ؟ فقال : إن كان لم يبلغه أن رسول الله (ص) نهى عن ذلك فليس عليه القضاء و قد أجزأ عنه الصوم » . خبر سنداً صحیح است و همانطور که می بینید دلالت دارد بر اینکه جاهل به حکم قصر و اتمام در صوم معذور است .

هو ثمانية عشر يوماً». روزه بدل بدنة (شتر) که ۱۸ روز است بر کسی که عمداً پیش از غروب عرفات کوچ کرده باشد زیرا بر حجاج واجب است که روز نهم تا غروب در عرفات بمانند و بعد از غروب به مشعر حرکت کنند بنابراین این ۱۸ روز صوم بدل بدنة را با اینکه مسافر است ولی می تواند در همان سفر بگیرد. و اما سومین موردی که استثناء شده بماند برای جلسه بعد...

والحمد لله رب العالمين اولاً و آخراً و صلى الله على
محمد و آله الطاهرين

خوب همانطور که عرض کردیم اگر شخصی مسافر به سفر قصر باشد نمی تواند روزه بگیرد، اما در سه جا این حکم استثناء شده است صاحب عروة در این رابطه می فرماید: «إلّا في ثلاثة مواضع؛ أحدها: صوم ثلاثة أيام بدل هدى التمتع». اگر کسی که به حج رفته نتواند قربانی فراهم کند و یا پول قربانی را نداشته باشد باید به جای قربانی ده روز روزه بگیرد که سه روز از این ده روز را با اینکه مسافر است ولی باید در همان مکه و در حال سفر بگیرد و هفت روز باقیمانده را می تواند وقتی از سفر برگشت بگیرد و آیه ۱۹۶ از سوره بقره به این مطلب اشاره کرده است و روایات مربوط به این بحث هم در باب ۴۶ از ابواب الذیح ذکر شده و هم خبر ۳ از باب ۱۱ از ابواب من یصح منه الصوم بر این مطلب دلالت دارد، خبر ۳ از باب ۱۱ این است: «و عنه، عن محمد بن الولید، عن یونس، عن أبی عبدالله (ع) فی رجل متمتع لم یکن معه هدی، قال: یصوم ثلاثة أيام: قبل الترویة بیوم، و یوم الترویة، و یوم عرفة، فقلت له: إذا دخل یوم الترویة و هو لا ینبغی أن یصوم بمنی أيام التشریق؟ فقال: إذا رجع إلى مکة صام، قال: قلت: فإنه أعجله أصحابه و أبوا أن یقیموا بمکة؟ قال: فلیصم فی الطریق قال: قلت: یصوم فی السفر؟ قال: هو ذا، هو یصوم فی یوم عرفة و أهل عرفة هم فی السفر». همانطور که می بینید این خبر دلالت دارد بر اینکه می تواند سه روز از صوم بدل هدی را با اینکه مسافر است در همان سفر روزه بگیرد.

دومین موردی که استثناء شده است؛ «الثانی: صوم بدل البدنة ممن أفاض من عرفات قبل الغروب عامداً و